

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1938 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående de inom statskyrkans ram existerande fria evangeliska samfundens rättsliga ställning m. m.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 104, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Mosesson* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om en allsidig utredning av frågan om de inom statskyrkans ram existerande fria evangeliska samfundens rättsliga ställning samt om behovet av förbättrad lagstiftning rörande s. k. främmande trosbekännare. I motionens syfte har herr *Nilsson* i Eskilstuna m. fl. instämt.

I fråga om de skäl som ligga till grund för motionärens hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Historik.

Enligt 1686 års kyrkolag skulle i Sverige och underlydande länder alla bekänna sig, endast och allena, till den rena evangeliska läran. Att upp- tänka och utsprida några villfarande meningar var förbjudet och skulle, såväl som fullständigt avfall ifrån den rätta religionen, straffas med landsförvisning. Ingen skulle fördrista sig i riket eller någon tillydande provins uppenbarligen att hava någon främmande religionsutövning eller densamma bevista. De av främmande religion, som funnes i riket eller dit inkomme, fingo, så länge de stilla och utan förargelse levde, bliva i sin religion, men de ägde icke förrätta sin gudstjänst annorledes än i sina hus inom lyckta dörrar för sig allena.

I 1734 års lag stadgades likaså straff för avfall ifrån den rätta evangeliska läran och för utspridande av villfarande lära.

De första stegen till införande av en vidsträcktare religionsfrihet gällde de reformerta och togos genom privilegier för Alingsås manufaktur i år 1724 samt en kungörelse av år 1741.

Genom det s. k. toleransediktet av år 1781 tillerkändes därefter främmande trosbekännare rätt att bilda egna församlingar, bygga kyrkor och hålla egna lärare av sin religion, men allt slags proselytmakeri och vad som kunde leda till avfall från den evangeliskt lutherska läran var såsom förut förbjudet. Kungörelsen gällde endast främmande kristna trosbekännare; beträffande judarna utfärdades 1782 ett särskilt reglemente som i fråga om

religionsfriheten i huvudsak var byggt på enahanda principer. Tolerans-ediktet gällde vidare icke »avfällingar». Övergång från den rena evangeliskt lutherska läran var fortfarande förbjuden.

Först genom en förordning den 23 oktober 1860 upphävdes straffbestämmelserna — med undantag av ämbetets förlust för präst — för avfall från svenska kyrkans bekännelse, och genom en förordning samma dag bestämdes dels under vilka villkor utträde ur statskyrkan finge äga rum, dels ock vilka rättigheter och skyldigheter skulle tillkomma främmande trosbekännare.

Sistnämnda förordning ersattes sedermera av den ännu i sina huvuddrag gällande förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsutövning, den s. k. dissenterlagen.

Mosaiska trosbekännare hava genom särskilda författningar ställts i jämbredd med trosbekännare av annan kristen troslära än den rena evangeliska.

Gällande bestämmelser.

Rätten att utträda ur svenska kyrkan regleras i 3 § av 1873 års dissenterlag. Vid anmälan om utträde skall vederbörande uppgiva till vilket trossamfund han vill övergå, och denna anmälan skall avse ett samfund med kristen lära. Något krav på att den utträdde verkligen ansluter sig till det främmande trossamfundet uppställles ej.

I dissenterlagen regleras vidare formerna för bildande av församlingar av främmande trossamfund. Endast sammanslutningar av kristen troslära kunna bli erkända av staten och få rätt till offentlig religionsutövning. Ansökan därom skall ingivas till Kungl. Maj:t och därvid skall fogas bevis att vederbörande anmält utträde ur svenska kyrkan. Erkända församlingar finnas för närvarande av metodister (dock endast en mindre del), romerska katoliker, grekiska katoliker, engelsk-episkopala, fransk-reformerta, svedenborgare, katolsk-apostoliska samt till christian-science anslutna.

I 14 § av dissenterlagen fastslås principen att med de undantag och inskränkningar, som av grundlag eller eljest gällande författning föranledas, skiljaktighet i kristen trosbekännelse icke skall medföra någon olikhet i svenska medborgares rättigheter och skyldigheter. De huvudsakligaste inskränkningarna äro följande.

I fråga om rätten att bekläda ämbeten och tjänster stadgas inskränkningar i regeringsformen (§§ 4 och 28). Sålunda skola statsrådets ledamöter vara av den rena evangeliska läran. Till prästerligt ämbete eller annan tjänst, varmed är förenat åliggande att meddela undervisning i kristendom eller teologisk vetenskap, kan endast den utnämnas som bekänner nämnda lära. Bland övriga ämbetsmän må ej någon, som ej tillhör den rena evangeliska läran, såsom domare eller innehavare av annan tjänst deltaga i handläggning eller avgörande av fråga, som angår religionsvård, religionsundervisning eller befordran inom svenska kyrkan. Utlänning, som av Konungen kallas till lärarbefattning vid universitet eller till lärar- eller annan beställ-

ning vid andra inrättningar för vetenskap, slöjd eller skön konst ävensom till läkarbefattning, skall alltid bekänna den rena evangeliska läran.

Enligt lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse äger icke främmande trosbekännare eller den som anmält sig till utträde ur svenska kyrkan rätt att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut. Beträffande folkskolestyrelse enligt lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner gäller att person som nyss nämnts ej må deltaga i överläggning och beslut om ärende som rör kristendomsundervisningen.

I fråga om skattskyldighet gäller, enligt närmare bestämmelser i en särskild lag av den 16 oktober 1908, att avgifter till svenska kyrkan eller hennes prästerskap eller betjäning, vilka efter kyrkostämmas beslut eller eljest uttaxeras, skola för till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst endast med hälften av det belopp som eljest bort utgå påföras medlemmar av erkänd församling av främmande kristna eller mosaiska trosbekännare.

Beträffande behörighet att förrätta vigsel gäller enligt 4 kap. 2 § giftermålsbalken att kyrklig vigsel må äga rum: inom svenska kyrkan, om båda de trolovade äro medlemmar av kyrkan eller den ene är medlem därav och den andre tillhör annat kristet trossamfund; och inom främmande trossamfund, om Konungen förklarar dess prästerskap äga att förrätta vigsel samt antingen båda de trolovade äro medlemmar av samfundet eller, där samfundet är kristet, den ene är medlem därav och den andre av annat kristet trossamfund. Sådan rätt att förrätta vigsel har medgivits prästerskapet inom åtskilliga samfund.

Vidare upptagas i dissenterlagen vissa bestämmelser om rätten för dissenterförsamlingar att inrätta skolor (12 §) samt om främmande trosbekännarnes barns religiösa uppfostran (6 §) och religionsundervisning (7 §).

Slutligen kan nämnas, att främmande trosbekännarnes församlingar, inrättningar och stiftelser icke må utan Konungens tillstånd förvärva eller besitta fast egendom i riket (dissenterlagen 10 §).

För de inom statskyrkans ram verkande frikyrkliga samfunden finnas ytterst knapphändiga direkta lagbestämmelser, vilket sammanhänger med den rådande bristen på lagstiftning om ideella föreningar överhuvud. Då medlemmarna i dessa samfund tillhöra statskyrkan, föreligger för dem icke någon rätt till skattelindring på sätt föreskrivits för främmande trosbekännare. Rättsgiltig vigsel inom svenska kyrkan kan enligt gällande lagstiftning endast förrättas av präst inom statskyrkan. Vad angår begravning kan, enligt år 1926 genomförda ändringar i 1894 års lag angående jordfästning, sådan ske i annan ordning än den för statskyrkan gällande, därest den avlidne förordnat därom eller det begäres av hans närmaste anhöriga eller av dem som eljest stodo honom nära.

Av de under äldre tid förekommande inskränkningarna i religionsutövningen överhuvud taget (såsom exempelvis det s. k. konventikelpakatet av år 1726) kvarstå numera huvudsakligen blott vissa bestämmelser angående

särskilda sammankomster för andaktsövning enligt kungl. förordning den 11 december 1868. Denna förordning ställer sammankomster av statskyrkans medlemmar för gemensam andaktsövning, utan vederbörande prästerskaps omedelbara ledning, under viss kontroll av offentlig myndighet, såvida sammankomsten ej kan hänföras till enskild husandakt.

Följande *statistiska uppgifter* må lämnas angående antalet frikyrkliga samt främmande trosbekännare, hämtade från senaste tillgängliga offentliga statistik, avseende den 31 december 1930.

S a m f u n d	Tillhörande svenska kyrkan	Ej tillhörande svenska kyrkan	Summa
<i>Lutherska samfund:</i>			
Sv. Missionsförbundet	101 160	11	101 171
Övriga	3 583	11	3 594
<i>Reformerta samfund:</i>			
Metodist-episkopalkyrkan	7 469	3 981	11 450
Frälsningsarmén	11 485	10	11 495
Baptister	54 752	697	55 449
Pingstväänner	31 876	93	31 969
Övriga	3 599	571	4 170
<i>Katolska samfund:</i>			
Romerska katoliker	55	4 763	4 818
Övriga	4	518	522
<i>Mosaiska trosbekännare</i>	—	6 653	6 653
<i>Övriga samfund</i>	5 069	393	5 462
Summa	219 052	17 701	236 753

Tidigare reformförslag.

1909 års riksdag anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, under vilka villkor det kunde tillåtas medlem av svenska kyrkan att, även utan uppgiven avsikt att övergå till annat trosamfund, utträda ur kyrkan, ävensom huru gällande lagstiftning lämpligast kunde ändras därhän att främmande trosbekännare och de, som anmält sig till utträde ur kyrkan, ej på grund därav uteslötes från rätt att deltaga i avgörandet av frågor, som icke prövades vara av beskaffenhet att böra allenast av kyrkans medlemmar handläggas, samt låta utarbета och för riksdagen framlägga de förslag som av denna utredning kunde för-anledas.

År 1918 tillkallade dåvarande chefen för justitiedepartementet jämlikt vederbörigt bemyndigande sakkunniga för utarbetande av sådana förslag varom 1909 års riksdag anhållit, varvid departementschefen framhöll att frågan om de rättigheter och skyldigheter, som borde följa av medborgares ställning till svenska statskyrkan, borde upptagas i hela dess vidd. De sak-

kunniga avgåvo den 31 december 1922 betänkande med förslag, avseende s. k. borgerlig begravning (stat. offentl. utr. 1923: 23). Sedan sakkunnigutredningen därefter i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut vilat, bestämde Kungl. Maj:t den 9 januari 1925 att utredningen beträffande frågan om utträde ur statskyrkan skulle anses upplöst. Det må i detta sammanhang omnämnas, att de sakkunnigas förslag rörande s. k. borgerlig begravning resulterade i ovanberörda lag av år 1926 om ändring i 1894 års lag angående jordfästning, samt att vissa av de i 1909 års riksdagsskrivelse behandlade spörsmålen reglerats i den ovannämnda lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner.

Under år 1925 tillkallades inom justitiedepartementet sakkunniga för undersökning angående vidgad rätt för medlem av svenska statskyrkan att därur utträda jämte därmed sammanhängande frågor (1925 års religionsfrihetssakkunniga). De sakkunniga avgåvo den 9 augusti 1927 betänkande med förslag i ämnet (stat. offentl. utr. 1927: 13).

Vid 1929 års kyrkomöte hemställdes i väckt motion, den s. k. biskopsmotionen, att kyrkomötet måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t snarast möjligt ville låta verkställa en allsidig utredning angående de i motionen angivna, med frågan om vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan sammanhängande kyrkoorganisatoriska frågor ävensom för kyrkomötet framlägga de förslag som därav kunde föranledas. I skrivelse (nr 30) till Kungl. Maj:t anhöll kyrkomötet, att Kungl. Maj:t ville i samband med behandling av 1925 års religionsfrihetssakkunnigas betänkande låta med beaktande av vissa i skrivelsen omförmälda synpunkter verkställa en allsidig utredning angående de i motionen berörda frågorna.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 januari 1933 avskrevs emellertid 1927 års betänkande från vidare behandling. Kyrkomötets nyssnämnda skrivelse är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 juni 1935 hemställde frikyrkliga samarbetskommittén — vilken består av representanter för vissa ledande frikyrkliga organisationer, nämligen svenska missionsförbundet, baptistförbundet och metodistkyrkan — efter samråd med respektive frikyrkosamfunds styrelser, att Kungl. Maj:t måtte snarast föranstalta om en allsidig utredning såväl av frågan om de inom statskyrkans ram existerande fria trossamfundens rättsliga ställning som av behövligheten av en ny, förbättrad lagstiftning rörande s. k. främmande trosbekännare. I skrivelsen anfördes i huvudsak enahanda synpunkter som i förevarande motion. Skrivelsen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Här må slutligen beröras frågan om en allmän lagstiftning angående ideella föreningar.

I två motioner vid 1936 års riksdag (I: 269 och II: 584) hemställdes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omedelbart igång-

sättande av utredning och framläggande så snart ske kunde för riksdagen av förslag rörande lagstiftning om ideella föreningar, varvid borde beaktas frågan huruvida särskilda regler i vissa avseenden borde meddelas för några slag av dylika föreningar, sådana som yrkesföreningar och andra föreningar med särskilda syften.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna i samband med väckta motioner angående lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder, hemställde i utlåtande (nr 18) bland annat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan om föreningsväsendets normering genom lagstiftning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Riksdagen biföll utskottets hemställan i denna del (skrivelse nr 418).

Inom justitiedepartementet har härefter verkställts en förberedande utredning i syfte bland annat att uppdraga gränserna för en blivande lagstiftning rörande ideella föreningar.

I förevarande motion anföres bland annat följande.

Den egentliga lag, som skulle reglera förhållandet för utomkyrkliga religiösa sammanslutningar, är dissenterlagen av 1873.

De förhållanden, som rådde då denna lag kom till, voro ju mycket olika nu rådande förhållanden. Lagen har likväl från början visat sig vara ineffektiv. De grupper av medborgare, som lagen avser att reglera förhållandena för, funno bestämmelserna i lagen så obilliga för att ej säga kränkande, att allenast ett fåtal bildade dissenterförsamlingar. Det är tack vare den åstundan, som kristna medborgare hyst att efter måttet av sina krafter verka inom samhällslivets ram, som de ej velat utträda ur statskyrkogemenskapen utan ha inom den formella gemenskapens ram bildat fria evangeliska församlingar och samfund och på så sätt kunnat bidra till uppbyggandet av en kristlig kultur i detta land. Genom att ställa sig under 1873 års lag skulle de så att säga ha med egna händer slitit tungan ur sin mun. Detta ha de ej velat utan fastmer vara med i folkets rådslag och beslut.

Jag tror, att även de medborgargrupper, som se saken på annat sätt än en som anslutit sig till en sådan fri evangelisk kyrkoförsamling, äro glada över att de frikyrkliga stannat kvar i rådplägnings och verkställighet. De baptister och metodister, som den officiella statistiken anger såsom dissenter, äro i stor utsträckning icke medlemmar av de samfund, som de uppgivas tillhöra, utan äro ättlingar av sådana, som en gång utträdde. Av de frikyrkliga medborgarna i vårt land äro allenast omkring en tredjedel av metodist-episkopalkyrkans nuvarande medlemmar dissenter, och antalet ur statskyrkan utträdde metodister minskas. Skälet är i det föregående antytt.

Inom statskyrkogemenskapens ram har som känt en omfattande kristlig fri verksamhet utvecklats. De tre samfund, som i frikyrkliga samarbetskommittén äro representerade, ha omkring 2 500 församlingar och ett medlemsantal av inemot 200 000 medlemmar jämte över 100 000 i ungdomsorganisationerna inskrivna medlemmar samt en omfattande söndagsskolverksamhet.

Dessa tre organisationer äro ju blott en del — om ock en väsentlig — av dem som kunna sammanfattas i beteckningen fria evangeliska samfund.

I stort sett bemötas dessa fria samfunds medlemmar av svenska kyrkans

ledande män med sympati. En märkbar avspänning har skett mellan stats- och frikyrkoidéns företrädare. De inse på ömse håll, att problemen äro alltför invecklade för att lösas med slagord eller maktspråk och att intet kyrkosamfund har möjlighet att ensamt möta alla religiösa behov, som röra sig i nutidens Sverige.

Det har visat sig, att den demokratiska och kongregationalistiska styrelseform, som är allmän inom de fria samfunden, under enstaka förhållanden möjliggör uppenbar kränkning av den idé, som organisationen från början velat förverkliga, vadan en utredning av dessa samfunds rättsliga ställning gentemot stat och kyrka måhända borde omfatta minoritetens rätt inom en sådan församling.

Med denna motion avses en utredning av de religiösa samfundsbildningar, som i sin principiella trosåskådning icke äro väsensskilda från de evangeliskt-lutherska.

Det förefaller, som om en ny lagstiftning på hithörande område bör ta sikte på, icke blott såsom fallet nu är, dissenters eller s. k. främmande trosbekännare, utan även på religiösa samfundsbildningar, som finnas och säkerligen alltid, så länge en statskyrka består, komma att finnas i landet: deras rättsliga ställning i staten, deras skyldighet att betala skatt till stat och kommun, om och under vilka förutsättningar pastorer inom nämnda samfund kunna få rätt att med laglig verkan förrätta vigsel, därest icke staten anser sig böra införa obligatoriskt civiläktenskap.

Det synes härvid icke vara till fyllest med en revision av nu gällande dissenterlag. Denna är så bristfällig, att den antydda lagstiftningen icke kan i den inarbetas. Snarast torde den böra ersättas med en ny lag om fria trossamfund och församlingar, vare sig nu dessa samfund äro evangeliska dissentersamfund eller de äro inom statskyrkan kvarstående fria samfundsbildningar.

Genom förevarande motion aktualiseras frågan om rättsreglerna för den religionsutövning i vårt land som sker i annan form än den för statskyrkan gällande, vare sig vederbörande utträtt ur statskyrkan eller kvarstår inom densamma. För den förstnämnda kategorien, de s. k. främmande trosbekännarna, finnas i skilda hänseenden ingående bestämmelser, huvudsakligen upptagna i den ännu i sina huvuddrag gällande dissenterlagen av år 1873. Däremot hava de religiösa samfund som kvarstå inom statskyrkan och utöva sin verksamhet inom dess ram — de s. k. frikyrkliga samfunden — i stort sett icke erhållit någon rättslig reglering.

Utskottet.

Vid sin prövning av frågan om en allmän utredning rörande de frikyrkliga samfundens rättsliga ställning har utskottet icke av motionen eller eljest kunnat inhämta full klarhet om vad som å frikyrkligt håll eftersträvas beträffande omfattningen och det närmare innehållet av en allmän lagstiftning på området. Till viss del synes det här röra spörsmål av annan än rättslig natur. I fråga om den egentliga religionsutövningen inom dessa samfund synas hithörande bestämmelser, ehuru ofullständiga och föga tidsenliga, likväl i praktiken icke vålla några direkta olägenheter. Vad härefter angår de i skilda författningar förekommande stadgandena om rättigheter eller skyldigheter som anknytas till statskyrkan — såsom exempelvis de i motionen

omnämnda frågorna om skattskyldighet och om rätt att förrätta vigsel — synes det näppeligen låta sig göra att införa full likställighet mellan statskyrkan och religiösa samfund inom dess ram. Utskottet har icke ansett sig böra i anledning av den föreliggande motionen, som ju åsyftar en allmän utredning, ingå i prövning av huruvida ändrade bestämmelser kunna anses påkallade i något särskilt av dessa hänseenden, och vill utskottet i detta sammanhang erinra om att vid årets riksdag väckts en motion (nr II: 143) i vilken påyrkats utredning i fråga om möjligheterna för beredande av rättsverkan åt frikyrklig vigsel. Nämda motion har hänvisats till tillfälligt utskott.

Härjämte bör, i fråga om de frikyrkliga samfundens föreningsverksamhet ur civilrättslig synpunkt, framhållas att den rådande bristen på stadganden därom sammanhänger med det förhållandet att någon allmän lagstiftning om ideella föreningar icke finnes i vårt land. Såsom i utskottets redogörelse omnämnts pågår för närvarande utredning om en dylik lagstiftning, och inom ramen för densamma torde kunna beaktas åtskilliga av de önskemål, som ligga bakom kravet på en reglering av de frikyrkliga samfundens rättsliga ställning.

Vad härefter angår bestämmelserna om s. k. främmande trosbekännare, vilka icke tillhöra svenska statskyrkan, torde det icke kunna förnekas att den gällande dissenterlagen på åtskilliga punkter är föråldrad. Utskottet har emellertid trott sig kunna utgå ifrån att, även om dissenterlagen i viss mån uppmjukades, de frikyrkliga samfunden icke skulle komma att begagna sig av rätten att utträda ur statskyrkan. Med hänsyn härtill och då motionen närmast tager sikte på de religiösa samfundsbildningar som i sin principiella trosåskådning icke äro väsensskilda från de evangeliskt-lutherska, har utskottet ansett sig icke böra i anledning av motionen tillstyrka någon separat revision av dissenterlagen.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 maj 1938.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Wagnsson, Ewerlöf, Eskhult, Emil Andersson, Verner Andersson, Karl Johan Olsson* och *Roos*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist, Hedlund* i Östersund och *Lindmark**, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Mellerud, *Johansson* i Krogstorp och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Schlyter, Wagnsson, Karl Johan Olsson, Roos och Bergquist*, fru *Östlund* ävensom herr *Olsson* i Mellerud, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Då den första dissenterlagen av år 1860 tillkom och denna sedan år 1873 ersattes av den nu gällande, avsåg man tydligen att reglera den religionsutövning i vårt land som bedrevs i andra former än de för statskyrkan gällande. Emellertid har det visat sig, att det övervägande flertalet av de sålunda åsyftade personerna icke ansett sig böra utnyttja den av lagen öppnade möjligheten att utträda ur statskyrkan och bilda egna dissenterförsamlingar utan kvarstått inom statskyrkan och utövat sin religionsverksamhet inom dess ram. Det synes även hava varit att beklaga därest en så betydande del av de religiöst intresserade i vårt land skulle hava utträtt ur statskyrkan och därigenom kommit mera i oppositionsställning gentemot densamma än som med den skedda historiska utvecklingen blivit fallet. Genom de inom statskyrkans ram existerande frikyrkliga samfundens ökade utbredning har emellertid bristen på bestämmelser rörande dessa samfund blivit alltmer framträdande. Det gäller här en avsevärd del — enligt uppgifter från frikyrkligt håll närmare en tiondedel — av vårt lands befolkning. Redan med hänsyn härtill synas statsmakterna icke böra ställa sig avvisande mot kravet på en allmän utredning av frågan vilken ställning dessa inom statskyrkan kvarstående religiösa samfund böra intaga. Då man här rör sig på ett område, som hittills i det stora hela lämnats utan rättslig reglering, synas några närmare riktlinjer för utredningen svårligen kunna angivas. Vid en utredning av den nu behandlade frågan böra tydligen även bestämmelserna i den i åtskilliga hänseenden föråldrade dissenterlagen upptagas till omprövning.

På grund härav får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning av frågan om de fria religiösa samfundens rättsliga ställning och om en revision av gällande dissenterlagstiftning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.»